

Міністерство охорони здоров'я України
Українська медична стоматологічна академія

Кафедра нервових хвороб з нейрохірургією та медичною генетикою

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
з науково-педагогічної роботи
В.М.Дворник

“ 26 ” травня 2020 року

НЕВРОЛОГІЯ

СИЛАБУС

освітньо-професійний рівень	другий (магістерський) рівень вищої освіти
галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
спеціальність	222 «Медицина»
кваліфікація освітня	магістр медицини
кваліфікація професійна	лікар
форма навчання	денна
курс та семестр вивчення навчальної дисципліни	4 курс, 7 семестр

Силабус навчальної дисципліни
затверджено на засіданні
кафедри нервових хвороб з
нейрохірургією та медичною генетикою

Зав. кафедри _____ М.Ю. Дельва
(підпис)

Протокол від 11 березня 2020 № 9

Схвалено цикловою методичною
комісією з терапевтичних та
педіатричних дисциплін

Голова _____ І.П. Катеренчук
(підпис)

Протокол від 16 квітня 2020 № 8

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладача (викладачів), науковий ступінь, учене звання	Дельва Михайло Юрійович, д.мед.н., професор Литвиненко Наталія Володимирівна, д.мед.н., професор Санік Олександр Володимирович, к.мед.н., доцент Силенко Галина Ярославівна, к.мед.н., доцент Пінчук Вікторія Анатоліївна, к.мед.н., доцент Дельва Ірина Іванівна, к.мед.н., доцент Пурденко Тетяна Йосипівна, к.мед.н., доцент Таряник Катерина Анатоліївна, к.мед.н., доцент Гладка Вікторія Михайлівна, к.мед.н., доцент Кривчун Анжеліна Михайлівна, к.мед.н., доцент Палєнка Олена Євгенівна, к.мед.н., асистент Піддубна Олександра Олегівна, асистент
Профайл викладачів	https://www.umsa.edu.ua/fakultets/med/kafedry/nervovhvorob
Контактний телефон	Лікувальні бази: Неврологічне відділення КП "ПОКЛ ім. М.В. Скліфосовського ПОР" - вул. Шевченко, 23, т. (053) 56-42-37, (0532) 52-49-05. Неврологічне відділення КП "1 МКЛ ПМР", вул. Олеся Гончара, 27, т. (053) 67-62-91. Неврологічне відділення КП "5 МКЛ ПМР", вул. Павленківська, 4, т. (0532) 7-06-34
E-mail:	neurostar2012@ukr.net
Сторінка кафедри на сайті УМСА	https://www.umsa.edu.ua/fakultets/med/kafedry/nervovhvorob

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин - 4 /120, із них:

Лекції (год.) - 10

Практичні (семінари) (год.) - 70

Самостійна робота (год.) - 40

Вид контролю – підсумковий модульний контроль (ПМК);

семестрова підсумкова атестація (СПА)

Ознаки навчальної дисципліни

Характер дисципліни - НОРМАТИВНА

Рік навчання - 4

Семестр - 7

Політика навчальної дисципліни

При організації освітнього процесу в УМСА викладачі та студенти діють відповідно до:

- положення про організацію освітнього процесу (https://www.umsa.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/o3MhEcAIDHFI4AilBuVYu8T0PfVtJeVK6qnv33oi.pdf);
- кодексу академічної доброчесності (https://www.umsa.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/xugb1mKV2PTYPLLu13JtfSgoV7Kpv9CzhulKT0rP.pdf) ;
- діючих стандартів вищої освіти (<https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/zatverdzeni-standarti-vishoyi-osviti>);
- правил внутрішнього розпорядку для студентів УМСА ([https://www.umsa.edu.ua/info/pravila-vnutrishnogo-](https://www.umsa.edu.ua/info/pravila-vnutrishnogo-rozporyadku)) rozporyadku

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Неврологія є однією з дисциплін клінічного етапу додипломної підготовки лікаря, під час вивчення якої відбувається засвоєння студентами теоретичних основ, навичок обстеження неврологічних пацієнтів, методології постановки діагнозу неврологічного захворювання, вибору тактики лікування та надання термінової допомоги при невідкладних станах у неврології. Окреме місце відводиться вивченню гострих станів - порушень кровообігу мозку, неврологічних больових синдромів, порушень функцій вегетативної і периферичної нервової систем.

На лекціях та практичних заняттях головним предметом вивчення є хвора людина з усіма її особливостями. Увага на практичних заняттях приділяється засвоєнню студентами навичок обстеження, постановці топічного і клінічного діагнозів, призначенню лікування та наданню невідкладної допомоги хворим з різними захворюваннями нервової системи.

Важливо створити у студентів уявлення про патогенетичні механізми виникнення захворювань нервової системи, методи профілактики уражень нервової системи.

Отже, неврологія – навчальна клінічна дисципліна, яка вивчає методи і прийоми клінічного обстеження пацієнта, особливості професійного спілкування лікаря з пацієнтом, суб'єктивні та об'єктивні прояви захворювань (симптоми і синдроми), причини та механізми їх виникнення і розвитку (семіологія) з метою встановлення діагнозу.

Вивчення дисципліни відбувається у два логічних етапи: перший - засвоєння основних методів фізикального, інструментального та лабораторного обстеження пацієнта, після чого студенти формулюють топічний діагноз ураження нервової системи, та другий - клінічна неврологія, де студенти засвоюють теоретичні основи спеціальної неврології (патогенетичні механізми виникнення, особливості клініки, діагностики, лікування і профілактики захворювань нервової системи).

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Неврологія як навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні студентами медичної біології, біологічної та біоорганічної хімії, гістології, фізіології та патологічної фізіології, анатомії людини та патоморфології, пропедевтичних дисциплін терапевтичного профілю, фармакології, радіології і інтегрується з цими дисциплінами.

Неврологія як навчальна дисципліна інтегрується з іншими клінічними дисциплінами: внутрішньою медициною, нейрохірургією, онкологією, психіатрією, медичною генетикою, тощо.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни «неврологія» є кінцеві цілі. Опис цілей сформульований через вміння у вигляді цільових завдань (дій):

- визначати основні симптоми і синдроми ураження різних відділів нервової системи;
- інтерпретувати дані функціональної анатомії та клінічної фізіології нервової системи;
- визначити етіологічні фактори та патогенетичні механізми розвитку основних неврологічних захворювань.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Неврологія» є:

- ставити попередній діагноз основних неврологічних захворювань.
- Аналізувати основні показники лабораторно-інструментальних методів дослідження в неврологічній практиці.
- Планувати тактику ведення хворого з неврологічною патологією.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна «Неврологія»:

Дисципліна забезпечує набуття студентами

компетентностей:

– *інтегральна:*

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

– *загальні:*

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
7. Здатність працювати в команді.
8. Навички міжособистісної взаємодії.
9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
10. Здатність спілкуватись іноземною мовою
11. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
12. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
14. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
15. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

– спеціальні (фахові, предметні):

1. Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта.
2. Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів.
3. Здатність до встановлення синдромного діагнозу захворювання.
4. Здатність до встановлення попереднього та клінічного діагнозу захворювання
5. Здатність до діагностування невідкладних станів.
6. Навички надання екстреної медичної допомоги.
7. Навички виконання медичних маніпуляцій.
8. Здатність до ведення медичної документації.
9. Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів.
10. Здатність до забезпечення необхідного режиму перебування хворого у стаціонарі при лікуванні захворювань.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

Матриця компетентностей

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
Загальні компетентності					
1.	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.	Знати способи аналізу, синтезу та подальшого сучасного навчання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані рішення, вміти придбати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
2.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	Знати сучасні тенденції розвитку галузі та аналізувати їх	Вміти проводити аналіз професійної інформації, приймати обґрунтовані рішення, набувати сучасні знання	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення цілей.	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.
3.	Здатність застосовувати	Мати спеціалізо-	Вміти розв'язу-	Зрозуміле і не-	Відповідати за

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
	знання в практичних ситуаціях	вані концептуальні знання, набуті у процесі навчання.	вати складні задачі і проблеми, які виникають у професійній діяльності.	двозначне донесення власних висновків, знань та пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефахівців.	прийняття рішень у складних умовах
4.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності	Мати глибокі знання із структури професійної діяльності.	Вміти здійснювати професійну діяльність, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Здатність ефективно формувати комунікаційну стратегію у професійній діяльності	Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.
5.	Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.	Знати види та способи адаптації, принципи дії в новій ситуації	Вміти застосувати засоби саморегуляції, вміти пристосовуватися до нових ситуацій (обставин) життя та діяльності.	Встановлювати відповідні зв'язки для досягнення результату.	Нести відповідальність своєчасне використання методів саморегуляції.
6.	Здатність приймати обґрунтоване рішення	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
7.	Здатність працювати в команді	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти приймати обґрунтоване рішення, обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи	Використовувати стратегії спілкування	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
8.	Навички міжособистісної взаємодії	Знати закони та способи міжособистісної взаємодії	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для міжособистісної взаємодії	Використовувати навички міжособистісної взаємодії	Нести відповідальність за вибір та тактику способу комунікації
9.	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	Мати досконалі знання державної мови	Вміти застосовувати знання державної мови, як усно так і письмово	Використовувати при фаховому та діловому спілкуванні та при підготовці документів державну мову.	Нести відповідальність за вільне володіння державною мовою, за розвиток професійних знань.
10.	Здатність спілкуватись іноземною мовою	Мати базові знання іноземної мови	Вміти спілкуватись іноземною мовою.	Використовувати іноземну мову у професійній діяльності	Нести відповідальність, за розвиток професійних знань з використанням іноземної мови.
11.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній галузі, що потребує оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
12.	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків	Знати обов'язки та шляхи виконання поставлених завдань	Вміти визначити мету та завдання бути наполегливим та сумлінним при виконання обов'язків	Встановлювати міжособистісні зв'язки для ефективного виконання завдань та обов'язків	Відповідати за якісне виконання поставлених завдань
13.	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо	Знати свої соціальні та громадські права та обов'язки	Формувати свою громадянську свідомість, вміти діяти відповідно до неї	Здатність донести свою громадську та соціальну позицію	Відповідати за свою громадянську позицію та діяльність
14.	Прагнення до збереження навколишнього середовища.	Знати проблеми збереження навколишнього середовища та шляхи його збереження	Вміти формувати вимоги до себе та оточуючих щодо збереження навколишнього середовища	Вносити пропозиції відповідним органам та установам щодо заходів до збереження та охорони навколишнього середовища	Нести відповідальність щодо виконання заходів збереження навколишнього середовища в рамках своєї компетенції.
15.	Здатність діяти на основі етичних міркувань	Знати основи етики та деонтології	Вміти застосовувати етичні та деонтологічні норми і принципи у професійній діяльності	Здатність донести до пацієнтів, членів їх родин, колег свою професійну позицію	Нести відповідальність щодо виконання етичних та деонтологічних норм і принципів у професійній діяльності

Спеціальні (фахові) компетентності

1.	Навички опитування та клінічного обстеження пацієнта	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, знати стандартні схеми опитування та фізикального обстеження пацієнта.	Вміти провести бесіду з пацієнтом, його огляд, пальпацію, перкусію, аускультацию на підставі алгоритмів та стандартів.	Ефективно формувати комунікаційну стратегію при спілкуванні з пацієнтом. Вносити інформацію про стан здоров'я людини до відповідної медичної документації	Нести відповідальність за якісний збір отриманої інформації на підставі співбесіди, опитування, обстеження та за своєчасне оцінювання загального стану здоров'я хворого
2.	Здатність до визначення необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень та оцінки їх результатів	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики проведення лабораторних та інструментальних досліджень, визначених програмою.	Вміти аналізувати результати лабораторних та інструментальних досліджень та на їх підставі оцінити інформацію щодо стану хворого	Формувати та донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного переліку лабораторних та інструментальних досліджень.	Нести відповідальність за прийняття рішення щодо оцінювання результатів лабораторних та інструментальних досліджень
3.	Здатність до встановлення синдромного діагнозу захворювання	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; стандартні методи обстеження; алгоритми діагностики захворювань; алгоритми виділення провідних симптомів та синдромів; методи лабораторного та ін-	Вміти проводити фізикальне обстеження хворого; вміти приймати обґрунтоване рішення щодо виділення провідного клінічного симптому або синдрому; вміти; призначити лабораторне та інструментальне обсте-	На підставі нормативних документів вести медичну документацію пацієнта (карту стаціонарного хворого тощо).	Дотримуючись етичних та юридичних норм, нести відповідальність за прийняття обґрунтованих рішень і дій щодо правильності встановленого синдромного діагнозу захворювання

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
		струментального обстеження; знання щодо оцінки стану людини.	ження хворого шляхом застосування стандартних методик		
4.	Здатність до діагностування невідкладних станів	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи, стандартні методики обстеження людини	Вміти, в умовах нестачі інформації, використовувати стандартні методики, шляхом прийняття обґрунтованого рішення оцінити стан людини та необхідність надання невідкладної допомоги	За будь-яких обставин, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм прийняти обґрунтоване рішення щодо оцінки стану людини та організації не обхідних медичних заходів в залежності від стану людини	Нести відповідальність за своєчасність та ефективність медичних заходів щодо діагностування невідкладних станів
5.	Навички надання екстреної медичної допомоги	Мати спеціалізовані знання про будову тіла людини, її органи та системи; алгоритм надання екстреної медичної допомоги при невідкладних станах (зупинка серця та дихання)	Вміти надавати екстрену медичну допомогу при невідкладному стані – проводити непрямий масаж серця та штучне дихання	Пояснити необхідність та порядок проведення лікувальних заходів екстреної медичної допомоги	Нести відповідальність за своєчасність та якість надання екстреної медичної допомоги
6.	Навички виконання медичних маніпуляцій	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; знання алгоритмів виконання медичних маніпуляцій, передбачених програмою	Вміти виконувати медичні маніпуляції, передбачені програмою	Обґрунтовано формувати та довести до пацієнта, фахівців висновки щодо необхідності проведення медичних маніпуляцій	Нести відповідальність за якість виконання медичних маніпуляцій
7.	Здатність до ведення медичної документації	Знати систему офіційного документообігу в професійній роботі медичного персоналу, включаючи сучасні комп'ютерні інформаційні технології	Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації в залежності від її типу; вміти обробляти інформацію та проводити аналіз отриманої інформації	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації та висновків на підставі її аналізу.
8.	Здатність до проведення санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів	Знати систему санітарно-гігієнічних та профілактичних заходів в умовах медичного стаціонару. Знати принципи організації раціонального харчування, принципи і методи пропаганди здорового способу життя	Мати навички щодо організації санітарно-гігієнічного та лікувально-охоронного режимів основних підрозділів стаціонару. Вміти організувати пропаганду здорового способу життя.	Знати принципи подання інформації щодо санітарно-гігієнічного стану приміщень та дотримання загальнолікарняного та лікувально-охоронного режимів керівництву структурних підрозділів лікувального закладу; викорис-	Нести відповідальність за своєчасне та якісне проведення заходів із забезпечення санітарно-гігієнічного та лікувально-охоронного режимів основних підрозділів стаціонару, пропаганди здорового способу життя.

№	Компетентність	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
				товувати лекції та співбесіди.	
9.	Здатність до забезпечення необхідного режиму перебування у стаціонарі при лікуванні захворювань	Мати спеціалізовані знання про людину, її органи та системи; етичні норми; алгоритми забезпечення режиму перебування у стаціонарі під час проведення лікування	Вміти забезпечити визначений лікарем необхідний режим праці та відпочинку при лікуванні захворювання	Донести до пацієнта та фахівців висновки щодо необхідного режиму перебування у стаціонарі, режимів праці та відпочинку при лікуванні захворювання	Нести відповідальність за забезпечення умов дотримання призначеного лікарем режиму праці та відпочинку при лікуванні захворювання

Результати навчання для дисципліни:

по завершенню вивчення навчальної дисципліни студенти повинні

знати:

- місце неврології як науки, галузі практичної медицини і навчального предмету;
- методичні основи та схеми клінічного неврологічного обстеження пацієнта: дослідження вищих кіркових функцій, черепно - мозкових нервів, рухових, чутливих функцій і т.і.;
- зміни спинномозкової рідини та менінгеальний симптомокомплекс;
- параклінічні методи обстеження пацієнтів (нейровізуалізаційні, ультразвукові та електрофізіологічні);
- клініко-діагностичні інтерпретації показників найважливіших лабораторно-інструментальних досліджень;
- найважливіші симптоми та синдроми у клініці нервових хвороб та їх семіологічне тлумачення;
- найважливіші питання клінічної неврології: судинні, запальні захворювання головного мозку, захворювання вегетативної нервової системи, прогресуючі та демієлінізуючі захворювання, захворювання периферичної нервової системи, вертеброгенні захворювання, спадково - дегенеративні захворювання тощо; їх етіологічні і патогенетичні фактори формування;
- сучасні методи діагностики, лікування та профілактики захворювань нервової системи, враховуючі принципи доказової медицини.

Вміти:

- оцінити неврологічний статус пацієнта (обстеження обсягу активних та пасивних рухів, тонусу і сили м'язів, сухожилкових, периостальних, шкірних рефлексів (стіло-карпо-радіальних, з біцепса, з тріцепса, колінних, ахілових, черевних), патологічних рефлексів (Бабінського, Оппенгейма, Гордона, Шеффера, Россолімо, Бехтерева, Жуковського та інші) та синкінезій, координації рухів (пальце-носова, колінно-п'яткова проби, діадохокінез, проби на дисметрію), виявлення статичної, динамічної атаксії, чутливості (поверхневих, глибоких і складних видів), симптомів натягнення, порушення нюху і смаку, гостроти зору, полів зору, кольоросприйняття, функції окорухових нервів, функцій V нерва, функцій VII нерва, функцій IX-X нервів, функцій XI-XII нервів, вегетативної нервової системи, менінгеальних симптомів (ригідність потиличних м'язів, симптоми Керніга, Брудзинського),

реактивних больових феноменів: с-м Менделя, с-м Платау, місця виходу малого й великого потиличних нервів, мови, праксису, гнозису, письма, читання, рахунку).

- виділити та зафіксувати провідний топічний синдром та встановити клінічний діагноз;
- трактувати основні показники допоміжних методів обстеження в неврологічній клініці (електрофізіологічних, ультразвукових, рентгенологічних, комп'ютерно-томографічних);
- самостійно обстежувати хворих із неврологічною патологією зі складанням історії хвороби та призначенням сучасної діагностики та лікування, враховуючі принципи доказової медицини;
- виявити ознаки невідкладного стану людини, за будь-яких обставин (вдома, на вулиці, закладі охорони здоров'я, його підрозділі), використовуючи стандартні методики фізикального обстеження та можливого анамнезу, знання про людину, її органи та системи, дотримуючись відповідних етичних та юридичних норм;
- демонструвати володіння морально-деонтологічними принципами медичного фахівця та принципами фахової субординації у клініці нервових хвороб.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усьо-го	у тому числі			
		Лекції	Семінари	Практичні	СРС
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Загальна неврологія.	45	4		28	13
<u>Змістовий модуль 1. Введення. Симптоми рухових та чутливих розладів.</u>	22	4		12	6
Лекція 1. Введення в неврологію. Принципи структури і функцій нервової системи. Синдроми руху. Синдром паркінсонізму та нейрохімічні механізми його виникнення.		2			
Лекція 2. Вищі мозкові функції та їх порушення.		2			
1. Принципи будови та функціонування нервової системи. Функціональна одиниця нервової системи. Уявлення про рефлекс та рефлекторну дугу.	2,5			2	0,5
2. Довільні рухи та їх порушення.	3			2	1
3. Мозочок. Анатомія. Синдроми ураження мозочка. Види атаксій.	2.5			2	0.5

4. Екстрапірамідна система та синдроми її ураження.	2,5			2	0,5
5. Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи порушення чутливості.	2.5			2	0,5
6. Практичні навички. Мікрокурація і топічна діагностика ураження рухових і чутливих систем.	3			2	1
Змістовий модуль 2. <u>Патологія черепних нервів. Порушення вегетативної нервової системи та вищих мозкових функцій. Порушення периферичної нервової системи. Менінгеальний синдром. Додаткові методи дослідження в неврології.</u>	25			16	9
7. Патологія IX-XII пар черепних нервів.	2.5			2	0,5
8.Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження.	3			2	1
9.Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Синдроми ураження окорухових нервів.	3			2	1
10.Локалізація функцій в корі головного мозку. Симптоми ураження. Синдроми ураження оболонки мозку. Менінгеальний синдром.	3			2	1
11.Вегетативна нервова система, синдроми ураження.	2.5			2	0,5
- Симптомкомплекс ураження спинного мозку.	1				1
12.Параклінічні методи дослідження в неврології. Спинномозкова рідина, її дослідження.	3			2	1
13. Практичні навички.	3			2	1
14. Підсумковий модульний контроль:	4			2	2
Модуль 2. <u>Спеціальна неврологія.</u>	33	6		42	27
Змістовий модуль 3. <u>Судинні захворювання головного та спинного мозку, основні неврологічні синдроми, професійні захворювання нервової системи.</u>	32	6		14	12

<u>нейроінтоксикації. Захворювання вегетативної нервової системи.</u>					
Лекція 3. Судинні захворювання головного мозку (минущі розлади мозкового кровообігу, ішемічні та геморагічні інсульти).		2			
Лекція 4. Запальні захворювання головного мозку (менінгіти, енцефаліти).		2			
Лекція 5. Демієлінізуючі захворювання нервової системи (розсіяний склероз, розсіяний енцефаломієліт) та прогресуючі захворювання нервової системи (міастенія, сирингомієлія, боковий аміотрофічний склероз).		2			
- Основні неврологічні синдроми.	1				1
15. Судинні захворювання головного мозку (початкові прояви недостатності мозкового кровообігу, минущі порушення мозкового кровообігу, хронічна недостатність мозкового кровообігу).	3			2	1
16. Ішемічні інсульти.	3			2	1
17. Геморагічні інсульти.	3			2	1
18. Судинні захворювання спинного мозку.	3			2	1
19. Практичні навички. Самостійна курація хворих зі складанням історії хвороби.	6			2	4
- Професійні захворювання нервової системи, і побутові нейроінтоксикації. Ураження нервової системи при дії фізичних факторів.	1				1
20. Захворювання вегетативної нервової системи.	3			2	1
21. Нейростоматологічні синдроми.	3			2	1
Змістовий модуль 4. <u>Інфекційні, інфекційно-алергічні, демієлінізуючі та прогресуючі захворювання нервової системи, пріонові інфекції.</u>	18			12	6
22. Менінгіти. Арахноїдіти.	3			2	1
23. Енцефаліти. Хвороба Лайма.	3			2	1
24. Нейросифіліс. Нейроревматизм.	3			2	1

Неврологічні прояви поліміозиту-дерматоміозиту.					
25. Ураження нервової системи за наявності ВІЛ-інфекції. Поліомієліт. Повільні нейроінфекції.	3			2	1
26.Прогресуючі захворювання нервової системи.	3			2	1
27.Демієлінізуючі захворювання нервової системи.	3			2	1
<u>Змістовий модуль 5. Захворювання периферичної нервової системи, неврологічні прояви остеохондрозу хребта, соматоневрологічні синдроми. Спадково – дегенеративні захворювання нервової системи.</u>	25			16	9
28.Захворювання периферичної нервової системи (клінічна класифікація захворювань периферичної нервової системи (1987). Поняття про невропатію і невралгію. Невропатії променевого, ліктьового, серединного, сідничого, малогомілкового, великогомілкового нервів).	3			2	1
29. Захворювання периферичної нервової системи (радикуліти, гангліоніти, тунцити. Полірадикулоневрит Гійена-Барє. Вторинні поліневропатії – діабетична, алкогольна, токсична. Плечовий плексит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика і лікування).	3			2	1
30.Неврологічні синдроми остеохондрозу хребта	3			2	1
31.Спадково-дегенеративні захворювання нервово-м'язової системи.	3			2	1
32.Спадково-дегенеративні захворювання мозочкової, пірамідної та екстрапірамідної системи.	3			2	1
33.Практичні навички. Захист історії хвороби	3			2	1
34.Теоретичний контроль (рішення задач Крок-2) та контроль практичних навичок для допуску до СПА.	7			4	3
Усього годин	120	10		70	40

Тематичний план лекцій

№/ зп	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1. Загальна неврологія.	
1	<p>Введення в неврологію. Принципи структури і функцій нервової системи. Синдроми руху. Синдром паркінсонізму та нейрохімічні механізми його виникнення.</p> <p>Функціональна одиниця нервової системи. Уявлення про рефлекс та рефлекторну дугу. Пірамідна система. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. Симптоми центрального і периферичного парезів, патогенез симптомів. Патологічні рефлекси, методика дослідження. Симптомокомплекси порушень руху при ураженні різних рівнів кортико-мускулярного шляху. Анатомія мозочка, провідні шляхи нижньої, середньої, верхньої ніжок мозочка. Синдроми ураження мозочка. Види атаксій. Ознаки ураження. Методика дослідження координації рухів. Диференціальна діагностика атаксій. Анатомія стріопалідарної системи – стріарного і палідарного відділів. Біохімія екстрапірамідної системи – сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі. Функції екстрапірамідної системи, синдроми ураження: гіпертонічно-гіпокінетичний (паркінсонізм) і гіпотонічно-гіперкінетичний (гіперкінези). Методика дослідження.</p>	2
2	<p>Вищі мозкові функції та їх порушення. Функціональні особливості кіркових ділянок лобної, тім'яної, скроневої, потиличної часток великих півкуль головного мозку. Проекційні поля. Поняття про функціональну асиметрію півкуль. Апраксії, агнозії, їх види. Афазії, клінічні форми, топічна діагностика. Алексія, аграфія, акалькулія. Синдроми ураження окремих часток головного мозку, правої і лівої півкуль. Синдроми подразнення кори великих півкуль.</p>	2
	Модуль 2. Спеціальна неврологія.	
1	<p>Судинні захворювання головного мозку (минущі розлади мозкового кровообігу, ішемічні та геморагічні інсульти).</p> <p>Кровообіг головного мозку. Класифікація порушень кровообігу мозку. Початкові прояви недостатності кровообігу мозку. Дисциркуляторна енцефалопатія. Судинний церебральний криз (гіпертонічний, гіпотонічний). Скороминущі порушення кровообігу мозку. Синдроми ураження передньої, середньої, задньої мозкових артерій. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез ішемічних інсультів. Диференційна діагностика ішемічних та геморагічних інсультів. Принципи лікування. Недиференційоване та диференційоване лікування інсультів. Показання та протипоказання до хірургічного лікування гострих порушень мозкового кровообігу. Лікування хворих в період залишкових явищ після церебральних інсультів. Реабілітація та експертиза працездатних хворих. Профілактика судинних захворювань головного мозку. Сучасні принципи лікування з використанням стандартів лікування та принципів доказової медицини. Профілактика судинних захворювань головного мозку. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез геморагічних інсультів.. Показання та протипоказання до хірургічного лікування гострих порушень мозкового кровообігу.</p>	2
2	<p>Запальні захворювання головного мозку (менінгіти, енцефаліти). Менінгіти. Класифікація менінгітів: первинні і вторинні, гнійні і серозні.</p> <p>Гнійні менінгіти. Первинний менінгококовий менінгіт, клініка, діагностика, особливості перебігу, атипів форми. Вторинні менінгіти: пневмококовий, стафілококовий. Клініка, діагностика, показники ліквору, лікування, профілактика.</p> <p>Серозні менінгіти. Первинні вірусні: лімфоцитарний хориоменінгіт, ентеровірусний менінгіт (ЕШО, Коксакі), паротитний та інші. Вторинні: туберкульозний менінгіт та менінгіти при інших інфекціях. Клініка, діагностика, значення дослідження ліквору в диференціальній діагностиці, лікування, профілактика.</p> <p>Арахноїдіти. Етіологія, патогенез. Патоморфологія: злипливий, кистозний.</p>	2

	<p>Класифікація за локалізацією: арахноїдіти задньої черепної ямки, базальний, конвексимальний. Клініка, перебіг, діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування і профілактика.</p> <p>Самостійна робота- обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.</p> <p>Енцефаліти. Класифікація. Первинні енцефаліти: епідемічний, кліщовий весняно-літній, герпетичний. Вторинні енцефаліти: ревматичний (мала хорея), поствакцинальний, при вітряній віспі, корі, краснусі. Клініка, перебіг, форми захворювання, діагностика. Хвороба Лайма.</p> <p>Ураження нервової системи при грипі (грипозний геморагічний енцефаліт, енцефалопатія).</p> <p>Інфекційна енцефалопатія – дисциркуляторно-дистрофічні зміни головного мозку без виражених вогнищевих уражень з переваженням в клініці астеничних проявів, вегетативної дистонії, інтракраніальної гіпертензії. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.</p>	
3	<p>Демієлінізуючі захворювання нервової системи (розсіяний склероз, розсіяний енцефаломієліт). Розсіяний склероз, гострий розсіяний енцефаломієліт. Гострий поперечний мієліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Лікування, експертиза працездатності.</p> <p>Прогресуючі захворювання нервової системи (міастенія, сирингомієлія, боковий аміотрофічний склероз). Сирингомієлія. Бічний аміотрофічний склероз. Міастенія. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми і клінічні форми. Лікування, експертиза працездатності. Міастенічний і холинергічний криз, диф. діагностика, невідкладна допомога.</p>	2
	Разом	10

Теми семінарських занять (за модулями і змістовими модулями)
Робочою навчальною програмою не передбачено.

Теми практичних занять (за модулями і змістовими модулями)

№ з.п.	ТЕМА	Кількість годин
	Модуль 1: Загальна неврологія.	
1.	<p>Принципи будови та функціонування нервової системи. Анатомія і фізіологія нервової системи. Поняття про нейрон. Периферичні нерви. Спинний мозок: сегментарний апарат і провідні шляхи. Стовбур головного мозку. Мозочок. Підкіркові ядра, внутрішня капсула. Великі півкулі головного мозку. Шлуночки, оболонки мозку, ліквор. Поняття про топічну діагностику. Рефлекс і рефлекторна дуга. Класифікація рефлексів. Рефлекторні дуги глибоких і поверхневих рефлексів. Патологічні рефлекси. Методика дослідження рефлексів.</p>	2
2.	<p>Довільні рухи та їх порушення. Пірамідна система. Кірково-ядерний та кірково-спінальний шляхи. Симптоми центрального і периферичного парезів, патогенез симптомів. Патологічні рефлекси, методика дослідження. Симптомокомплекси порушень руху при ураженні різних рівнів кортико-мускулярного шляху.</p>	2
3.	<p>Мозочок. Синдроми ураження мозочка. Види атаксій. Анатомія мозочка, провідні шляхи нижньої, середньої, верхньої ніжок мозочка. Ознаки ураження. Методика дослідження координації рухів. Диференціальна діагностика атаксій.</p>	2
4.	<p>Екстрапірамідна система та синдроми її ураження. Анатомія стріопалідарної системи – стріарного і палідарного відділів. Біохімія екстрапірамідної системи – сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі. Функції екстрапірамідної системи, синдроми ураження: гіпертонічно-гіпокінетичний (паркінсонізм) і гіпотонічно-гіперкінетичний (гіперкінези). Методика дослідження.</p>	2
5.	<p>Чутлива система та симптоми її ураження. Види і типи</p>	2

	чутливих порушень. Класифікація чутливості. Провідні шляхи поверхневої і глибокої чутливості. Методика дослідження різних видів чутливості. Поняття про ноцицептивну і антиноцицептивну систему мозку. Клінічні синдроми (типи) порушень чутливості: периферичний, сегментарний, провідниковий, кірковий. Топічна діагностика порушень чутливості.	
6.	Практичні навички. Мікрокурація і топічна діагностика ураження рухових і чутливих систем.	2
7.	Патологія IX-XII пар черепних нервів. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми. Топографія ядер: провідні шляхи язикоглоткового, блукаючого, додаткового і під'язикового нервів. Функції каудальної групи черепних нервів. Методика дослідження, клінічні ознаки ураження. Альтернуючі синдроми Джексона, Валенберга-Захарченко. Бульбарний і псевдобульбарний синдроми, диференційна діагностика.	2
8.	Трійчастий, лицьовий, присінково-завитковий нерви та симптоми їх ураження. Черепні нерви кута мосто-мозочка і провідні шляхи трійчастого, лицьового, вестибулокохлеарного нервів, їх функція. Методика дослідження, клінічні синдроми ураження на різних рівнях, альтернуючий синдром Мійяра-Гублера.	2
9.	Патологія нюхового та зорового аналізаторів. Провідні шляхи нюхового, зорового аналізаторів. Рефлекторна дуга знічного рефлексу. Клінічні ознаки ураження на різних рівнях. Методика дослідження. Синдроми ураження окорухових нервів. Топографія ядер і провідні шляхи окорухового, блокового, відвідного нервів. Функції окорухових нервів. Методика дослідження. Клінічні ознаки ураження. Іннервація погляду. Симпатична іннервація ока. Альтернуючі синдроми Вебера, Фовілля, синдром Арджіл-Робертсона.	2
10.	Локалізація функцій в корі головного мозку. Симптоми ураження. Функціональні особливості кіркових ділянок лобної, тім'яної, скроневою, потиличної часток великих півкуль головного мозку. Проекційні поля. Поняття про функціональну асиметрію півкуль. Апраксії, агнозії, їх види. Афазії, клінічні форми, топічна діагностика. Алексія, аграфія, акалькулія. Синдроми ураження окремих часток головного мозку, правої і лівої півкуль. Синдроми подразнення кори великих півкуль. Синдроми ураження оболонок мозку. Менінгеальний синдром. Оболонки головного і спинного мозку. Фізіологія ліквороутворення. Менінгеальні симптоми: головний біль, блювання, загальна гіперестезія, світлобоязнь, ригідність потиличних м'язів, симптом Керніга, симптоми Брудзинського (верхній, середній, нижній), тризм, локальні реактивні больові феномени с-м Менделя, виличний с-м Бехтерева, біль при натискуванні точок виходу малого й великого потиличних нервів. Менінгеальна поза хворого. Симптом Лессажа.	2
11.	Вегетативна нервова система, синдроми ураження. Анатомія, фізіологія, симптоми ураження надсегментарних і сегментарних структур вегетативної нервової системи, симпатичного і парасимпатичного її відділів на різних рівнях. Методи дослідження вегетативних функцій. Самостійна робота.	2
12.	Параклінічні методи дослідження в неврології: рентгенологічні (рентгенографія черепа, хребта, ангіографія, вентрикулографія, комп'ютерна томографія). ЕХО-ЕГ, РЕГ, ЕЕГ, ЕНМГ, дослідження електробудливості, системи гемостаза, сцинтиграфія. ЯМР-томографія, доплерографія. Спинномозкова рідина, її дослідження. Склад ліквору в нормі, його видозміни при менінгітах, пухлинах, геморагічному інсульті, туберкульозу. Клітинно-білкова, білково-клітинна дисоціація. Плеоцитоз.	2
13.	Практичні навички.	2
14.	Підсумковий модульний контроль:	2
	РАЗОМ	28

	Модуль 2: Спеціальна неврологія.	
15.	Судинні захворювання головного мозку (початкові прояви недостатності мозкового кровообігу, минуці порушення мозкового кровообігу, хронічна недостатність мозкового кровообігу). Кровопостачання головного мозку. Класифікація порушень кровообігу мозку. Початкові прояви недостатності кровопостачання мозку. Дісциркуляторна енцефалопатія. Судинний церебральний криз (гіпертонічний, гіпотонічний). Скороминуці порушення кровообігу мозку. Синдроми ураження передньої, середньої, задньої мозкових артерій. Самостійна робота- обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.	2
16.	Ішемічні інсульти. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез ішемічних інсультів. Диференційна діагностика ішемічних та геморагічних інсультів. Принципи лікування. Недиференційоване та диференційоване лікування інсультів. Показання та протипоказання до хірургічного лікування гострих порушень мозкового кровообігу. Лікування хворих в період залишкових явищ після церебральних інсультів. Реабілітація та експертиза працездатних хворих. Профілактика судинних захворювань головного мозку. Сучасні принципи лікування з використанням стандартів лікування та принципів доказової медицини.	2
17.	Геморагічні інсульти. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез геморагічних інсультів. Диференційна діагностика ішемічних та геморагічних інсультів. Принципи лікування. Недиференційоване та диференційоване лікування інсультів. Показання та протипоказання до хірургічного лікування гострих порушень мозкового кровообігу. Лікування хворих в період залишкових явищ після церебральних інсультів. Реабілітація та експертиза працездатних хворих. Профілактика судинних захворювань головного мозку.	2
18.	Судинні захворювання спинного мозку. Класифікація. Етіологічні фактори і патогенез гострих порушень спінального кровообігу. Диференційна діагностика інсультів. Принципи лікування. Недиференційоване та диференційоване лікування інсультів. Хронічні порушення кровообігу спинного мозку (мієлопатії). Лікування хворих в період залишкових явищ після спінальних інсультів. Реабілітація та експертиза працездатних хворих. Профілактика судинних захворювань спинного мозку.	2
19.	Практичні навички. Самостійна курація хворих зі складанням історії хвороби.	2
20.	За захворювання вегетативної нервової системи. Гіпоталамічний синдром – нейроендокринна, нейродистрофічна, вегето-судинна форми. Вегето-судинна дистонія. Симпато-адреналові, вагоінсулярні кризи. Клініка, діагностика, лікування. Експертиза працездатності. Хвороба Рейно, ерітромелалгія. Хвороба Меньєра, набряк Квінке. Симпатоангіоніти. Клініка, діагностика, лікування. Самостійна робота- обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.	2
21.	Нейростоматологічні синдроми. Класифікація нейростоматологічних захворювань (В.Є.Гречко, М.Н.Пузин). Неврити і невралгії трійчастого, язикоглоткового, язичного, носовійчастого нервів. Гангліоневрит трійчастого вузла. Обстеження хворого (відповідно до схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференційної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.	2
22.	Менінгіти. Арахноїдіти. Менінгіти. Класифікація менінгітів: первинні і вторинні, гнійні і серозні. Гнійні менінгіти. Первинний менінгококовий менінгіт, клініка, діагностика, особливості перебігу, атипові форми. Вторинні менінгіти: пневмококовий, стафілококовий. Клініка, діагностика, показники ліквору, лікування, профілактика. Серозні менінгіти. Первинні вірусні: лімфоцитарний хориоменінгіт, ентеровірусний	2

	<p>менінгіт (ЕСНО, Коксакі), паротитний та інші. Вторинні: туберкульозний менінгіт та менінгіти при інших інфекціях. Клініка, діагностика, значення дослідження ліквору в диференціальній діагностиці, лікування, профілактика.</p> <p>Арахноїди. Етіологія, патогенез. Патоморфологія: злипливий, кистозний. Класифікація за локалізацією: арахноїди задньої черепної ямки, базальний, конвексимальний. Клініка, перебіг, діагностика. Диференціальна діагностика. Лікування і профілактика.</p> <p>Самостійна робота- обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.</p>	
23.	<p>Енцефаліти. Хвороба Лайма. Енцефаліти. Класифікація. Первинні енцефаліти: епідемічний, кліщовий весняно-літній, герпетичний. Вторинні енцефаліти: ревматичний (мала хорія), поствакцинальний, при вітряній віспі, корі, краснусі. Клініка, перебіг, форми захворювання, діагностика.</p> <p>Ураження нервової системи при грипі (грипозний геморагічний енцефаліт, енцефалопатія).</p> <p>Інфекційна енцефалопатія – дисциркуляторно-дистрофічні зміни головного мозку без виражених вогнищевих уражень з переваженням в клініці астенічних проявів, вегетативної дистонії, інтракраніальної гіпертензії. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.</p>	2
24.	<p>Нейросифіліс. Нейроревматизм. Неврологічні прояви поліміозиту-дерматоміозиту. Нейроревматизм, етіологія, патогенез, основні клінічні форми, їх діагностика, лікування. Нейросифіліс, етіологія, патогенез, ранні і пізні клінічні форми, діагностика, лікування. Поліміозит-дерматоміозит, етіологія, патогенез, діагностика, лікування. Самостійна робота - обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.</p>	2
25.	<p>Ураження нервової системи за наявності ВІЛ-інфекції. Поліомієліт. Повільні нейроінфекції. Туберкульоз нервової системи.</p> <p>Ураження нервової системи за наявності ВІЛ-інфекції (основні клінічні форми, їх діагностика, лікування). Поліомієліт (основні клінічні форми, їх діагностика, лікування). Туберкульоз нервової системи (основні клінічні форми, їх діагностика, лікування).</p> <p>Повільні нейроінфекції.</p> <p>Хвороба Крейтцфельда-Якоба (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика). Хвороба Герстманна-Штройслера-Шейнкера (ГШШ), фатальна сімейна інсомнія, куру (етіологія, патогенез, клініка, діагностика, профілактика).</p> <p>Самостійна робота - обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.</p>	2
26.	<p>Прогресуючі захворювання нервової системи. Сирінгомієлія. Бічний аміотрофічний склероз. Міастенія. Етіологія, патогенез, клінічні симптоми і клінічні форми. лікування, експертиза працездатності. Міастенічний і холинергічний кризи, диф. діагностика, невідкладна допомога.</p> <p>Самостійна робота - обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.</p>	2
27.	<p>Демієлінізуючі захворювання нервової системи. Розсіяний склероз, гострий розсіяний енцефаломієліт. Гострий поперечний мієліт. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика. Лікування, експертиза працездатності. Самостійна робота - обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.</p>	2
28.	<p>За захворювання периферичної нервової системи. Клінічна класифікація захворювань периферичної нервової системи (1987). Поняття про невропатію і невралгію. Невропатії променевого, ліктьового, серединного, сідничного, малогомілкового, великогомілкового нервів. Експертиза працездатності.</p>	2

	Самостійна робота - обстеження хворого (згідно схеми), встановлення топічного діагнозу, знайомство з параклінічними і лабораторними даними, проведення диференціальної діагностики, обґрунтування клінічного діагнозу, лікування.	
29.	Захворювання периферичної нервової системи. Радикуліти, гангліоніти, трунцити. Полірадикулоневрит Гійена-Барре. Вторинні поліневропатії – діабетична, алкогольна, токсична. Плечовий плексит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика і лікування. Експертиза працездатності. Практичні навички по темі.	2
30.	Неврологічні синдроми остеохондрозу хребта. Вертеброгенні ураження периферичної нервової системи. Шийний рівень: рефлекторні синдроми (цервікаго, цервікалгія; цервікокраніоалгія або синдром задньої хребетної артерії і цервікобрахіалгія з м'язотонічними, вегетативно-судинними або нейро-дистрофічними проявами). Корінцеві синдроми (дискогенні ураження корінців - радикулопатії). Корінцево-судинні синдроми (радикулоішемія). Грудний рівень: рефлекторні синдроми (торакаго, торакалгія з м'язо-тонічними вегетативно-вісцеральними або нейродистрофічними проявами). Корінцеві синдроми (дискогенні ураження корінців - радикулопатії). Попереково-крижовий рівень: рефлекторні синдроми (люмбаго, люмбалгія, люмбоішалгія з м'язовотонічними, вегетативно-судинними або нейродистрофічними проявами). Корінцеві синдроми (дискогенні ураження корінців - радикулопатії). Корінцево-судинні синдроми (радикулоішемія). Компресійно-ішемічні мононевропатії (найчастіше тунельні синдроми). На верхніх кінцівках: синдром зап'ястного каналу (серединний нерв); синдром каналу Гієна (ліктьовий нерв). На нижніх кінцівках: синдром тарзального каналу (малогомілковий нерв); парестетична мералгія Рота-Бернгарда (защемлення під пупартовою зв'язкою бокового шкірного нерва стегна).	2
31.	Спадково-дегенеративні захворювання нервово-м'язової системи. Первинна прогресуюча м'язова дистрофія (міопатії) – Дюшена, Эрба-Рота, Ландузі-Дежеріна. Вторинні аміотрофії – неавральна Шарко-Марі і спіральні Вердніга-Гофмана, Кугельберга-Веландер. Захворювання нервово-м'язової системи: міотонія Томсена, дистрофічна міотонія, пароксизмальна міоплегія.	2
32.	Спадково-дегенеративні захворювання мозочкової, пірамідної та екстрапірамідної системи. Захворювання пірамідної системи – спастична параплегія Штрюмпеля; екстрапірамідної системи – хвороба Паркінсона, гепатоцеребральна дистрофія, хорея Гентінгтона. Тип спадковості, клініка, лікування, експертиза працездатності. Хромосомні хвороби, хвороба Дауна. Поняття про медико-генетичні методи дослідження. Практичні навички по темі.	2
33.	Практичні навички (захист історії хвороби).	2
34.	Теоретичний контроль (рішення задач Крок-2) та контроль практичних навичок для допуску до СПА, в тому числі:	4
	РАЗОМ	42
	РАЗОМ кількість годин практичних занять з дисципліни, в тому числі	70
	підсумковий контроль 2-х модулів дисципліни	6

Самостійна робота

№ з.п.	Назва теми	Кількість годин
	Модуль 1: Загальна неврологія.	

1.	Самостійне опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	
1.1	Симптомокомплекс ураження спинного мозку.	1
	Модуль 2: Спеціальна неврологія.	
2.	Опрацювання тем, які не входять до плану аудиторних занять:	
2.1	Основні неврологічні синдроми. Головний біль, етіологічна і клінічна класифікація, діагностика, лікування. Запаморочення, етимологія, патогенез, діагностика, принципи лікування. Синдром підвищеного усередині черепного тиску, етіологія, патогенез, діагностика, принципи лікування. Порушення свідомості, класифікація, етіологія, патогенез, діагностика, принципи лікування.	1
2.2	Професійні захворювання нервової системи, і побутові нейроінтоксикації. Ураження нервової системи при дії фізичних факторів. Радіаційні ураження нервової системи. Вібраційна хвороба. Кесонна хвороба. Екзогенні інтоксикації: ртутна, свинцева, миш'якова, чадним газом. Клінічні ознаки, лікування, профілактика. Ботулізм. Неврологічні прояви алкоголізму, Корсаківський синдром.	1
3.	Індивідуальна самостійна робота	-
	Підготовка доповідей на наукову конференцію, участь у міжвузівських олімпіадах, створення навчальних фільмів.	

Індивідуальні завдання

1. Складання задач з топічної діагностики; створення схем кірково-м'язового та чутливих шляхів.
2. Створення навчальних відеофільмів.
3. Участь у міжвузівських олімпіадах.
4. Виступи на міжкафедральних, міжвузівських, Всеукраїнських та міжнародних конференціях та отримання призових місць.
5. Підготовка тез та статей у фахових журналах та збірниках (збірниках молодих вчених та студентів – самостійно, у журналах – можливо у співавторстві).

Перелік теоретичних питань.

а) До підсумкового модульного контролю «Загальна неврологія»:

1. Основні анатоμο-топографічні відділи нервової системи.
2. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.
3. Рефлекс - основа діяльності нервової системи. І.С. Сеченов та І.П.Павлов - засновники сучасного уявлення про функцію нервової системи. Класифікація рефлексів. Рівень замикання рефлексорних дуг для сухожильних, періостальних, шкірних рефлексів і рефлексів із слизових оболонок.

4. Сегментарно-рефлекторний апарат спинного мозку: сіра речовина, корінці і спинальні сегменти, вегетативні центри, рефлекторна дуга, рівні замикання спинальних рефлексів. Сегментарна іннервація тіла.
5. Провідні шляхи: передні, бічні, задні канатики (стовпи).
6. Анатомія кортико-спинального шляху. Ознаки центрального паралічу. Патофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії (симптомів центрального паралічу).
7. Анатомія спино-мускулярного шляху. Ознаки периферичного паралічу. Патофізіологія атонії, арефлексії, атрофія.
8. Анатомія і фізіологія рухового шляху. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
9. Патологічні рефлекси: стопні, захисні, орального автоматизму, їх клінічне значення.
10. Поняття про рецепцію і чутливість. Класифікація видів чутливості: поверхневої, глибокої, складної. Види чутливих порушень.
11. Провідні шляхи поверхневої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, корінець, задній ріг, бічний стовп, внутрішня капсула, таламус, постцентральна звивина). Приклади захворювань.
12. Провідні шляхи глибокої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, задній стовп, медіальна петля). Сенситивна атаксія, приклади захворювань.
13. Клінічні типи (синдроми) порушень чутливості: периферичний, сегментарний, провідниковий.
14. Мононевритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів. Поняття невриту, нейропатії, невралгії.
15. Поліневритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів.
16. Синдром ураження внутрішньої капсули, променевого вінця, передньої і задньої центральної звивини. Приклади захворювань.
17. Ураження половини поперечника спинного мозку - синдром Броун-Секара на різних рівнях (C1 -C4, C5- Th2, Th3-Th6, Th9-Th10, Th11-Th12, L1 - S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
18. Ураження поперечника спинного мозку на різних рівнях (C1- C4, C5-Th2, Th3-Th12, L1-S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
19. Інтра- і екстрамедулярний синдром. Приклади захворювань.
20. Мозочок, анатомія, фізіологія. Афферентні і ефферентні шляхи. Симптоми ураження.
21. Зв'язки мозочка з різними відділами головного і спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні).
22. Види атаксії (мозочок: статична, динамічна, сенситивна, вестибулярна, кіркова).
23. Анатомія підкіркових гангліїв, зв'язки з різними відділами головного і спинного мозку. Загальна характеристика синдромів ураження: паллідонігральний (паркінсонізм), стріарний (гіперкінетичний).
24. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії.

25. Біохімія екстрапірамідної системи. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі.
26. Структури і патологія стріарного відділу екстрапірамідної системи, гіперкінетично-гіпотонічний синдром. Приклади захворювань.
27. Структури і патологія палідарного відділу екстрапірамідної системи, паркінсонізм. Приклади захворювань.
28. Нюховий аналізатор (I пара). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань.
29. Зоровий аналізатор (II пара). Провідні шляхи. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
30. Окорухові нерви (III, IV, VI пари). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань. Рефлекторна дуга зіничного рефлексу.
31. Види офтальмоплегій: зовнішня, внутрішня, тотальна.
32. Трійчастий нерв (V пари). Анатомія, фізіологія, симптоми ураження. Клініка і лікування невралгії трійчастого нерва.
33. Анатомія і функції лицьового нерва (VI пара). Центральний і периферичний паралічі м'язів. Неврит лицьового нерва. Етіологія, клінічні ознаки ураження на різних рівнях, лікування.
34. Анатомія і функції слухового і вестибулярного нерва (VIII пара). Симптоми ураження. Приклади захворювань.
35. Анатомія і функції язикоглоткового, блукаючого, додаткового, під'язикового нервів (IX, X, XI, XII пари). Приклади захворювань.
36. Кортико-нуклеарний шлях. Бульбарний і псевдобульбарний паралічі. Диференційна діагностика. Приклади захворювань.
37. Альтернуючі синдроми: педункулярні (Вебера), понтинні (Мійяра-Гублера, Фовілля), бульбарні (Джексона, Валленберга-Захарченко).
38. Кора головного мозку, її цитоархітектоніка. Вчення про локалізацію функцій. Симптоми ураження кори головного мозку (приклади симптомів подразнення і випадання). Апраксії, агнозії.
39. Моторні і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль.
40. Синдроми ураження правої і лівої півкулі.
41. Симптоми ураження лобових часток головного мозку.
42. Симптоми ураження потиличної частки головного мозку.
43. Симптоми ураження скроневої частки головного мозку.
44. Симптоми ураження тім'яної частки головного мозку.
45. Порушення мови. Афазія (моторна, сенсорна, амнестична). Диференційна діагностика з дизартрією і мутизмом. Топічна діагностика, структури уражень.
46. Анатомія, фізіологія, симптоми ураження супрасегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативні дистонії, гіпоталамічний синдром.
47. Анатомія, фізіологія, синдроми ураження сегментарного відділу вегетативної нервової системи. Ураження стовбура мозку, бічних рогів спинного мозку, гангліїв прикордонного стовбура, сплетінь, нервів.

48. Оболонки головного мозку. Менінгеальний синдром. Спинномозкова рідина, її циркуляція. Люмбальна пункція. Лабораторне дослідження ліквора.
49. Симптомокомплекс підвищення внутрічерепного тиску. Етіологія, патогенез. Приклади захворювань.
50. Параклінічні методи дослідження в неврології: РЕГ, Ехо-ЕГ, ЕЕГ, ЕМГ, оглядова і контрастна рентгенографія, ангіографія, термографія, ядерно-магнітна резонансна і комп'ютерна томографія мозку, ультразвукова доплерографія.

б) для підготовки студентів до СПА:

1. Основні анатомо-топографічні відділи нервової системи.
2. Функціональна одиниця нервової системи - нейрон. Типи нейронів, їх функціональне значення. Нейроглія, її функціональне значення.
3. Рефлекс - основа діяльності нервової системи. І.С. Сеченов та І.П. Павлов - засновники сучасного уявлення про функцію нервової системи. Класифікація рефлексів. Рівень замикання рефлекторних дуг для сухожильних, періостальних, шкірних рефлексів і рефлексів із слизових оболонок.
4. Сегментарно-рефлекторний апарат спинного мозку: сіра речовина, корінці і спинальні сегменти, вегетативні центри, рефлекторна дуга, рівні замикання спинальних рефлексів. Сегментарна іннервація тіла.
5. Провідні шляхи: передні, бічні, задні канатики (стовпи).
6. Анатомія кортико-спинального шляху. Ознаки центрального паралічу. Патолофізіологія м'язової гіпертонії, гіперрефлексії (симптомів центрального паралічу).
7. Анатомія спино-мускулярного шляху. Ознаки периферичного паралічу. Патолофізіологія атонії, арефлексії, атрофія.
8. Анатомія і фізіологія рухового шляху. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
9. Патологічні рефлекси: стопні, захисні, орального автоматизму, їх клінічне значення.
10. Поняття про рецепцію і чутливість. Класифікація видів чутливості: поверхневої, глибокої, складної. Види чутливих порушень.
11. Провідні шляхи поверхневої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, корінець, задній ріг, бічний стовп, внутрішня капсула, таламус, постцентральна звивина). Приклади захворювань.
12. Провідні шляхи глибокої чутливості. Ураження на різних рівнях (нерв, задній стовп, медіальна петля). Сенситивна атаксія, приклади захворювань.
13. Клінічні типи (синдроми) порушень чутливості: периферичний, сегментарний, провідниковий.
14. Мононевритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів. Поняття неврити, нейропатії, невралгії.
15. Поліневритичний тип чутливих порушень. Приклади захворювань, рівень ураження чутливих шляхів.

16. Синдром ураження внутрішньої капсули, променевого вінця, передньої і задньої центральної звивини. Приклади захворювань.
17. Ураження половини поперечника спинного мозку - синдром Броун-Секара на різних рівнях (C1 -C4, C5- Th2, Th3-Th6, Th9-Th10, Th11-Th12, L1 - S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
18. Ураження поперечника спинного мозку на різних рівнях (C1- C4, C5-Th2, Th3-Th12, L1-S2). Симптоматологія, приклади захворювань.
19. Інтра- і екстремедулярний синдром. Приклади захворювань.
20. Мозочок, анатомія, фізіологія. Афферентні і ефферентні шляхи. Симптоми ураження.
21. Зв'язки мозочка з різними відділами головного і спинного мозку (гомо- і гетеролатеральні).
22. Види атаксії (мозочок: статична, динамічна, сенситивна, вестибулярна, кіркова).
23. Анатомія підкіркових гангліїв, зв'язки з різними відділами головного і спинного мозку. Загальна характеристика синдромів ураження: паллідонігральний (паркінсонізм), стріарний (гіперкінетичний).
24. Фізіологія екстрапірамідної системи, її участь в забезпеченні безумовних рефлексів, реалізації стереотипних автоматизованих рухів, готовності м'язів до дії.
25. Біохімія екстрапірамідної системи. Сучасні уявлення про обмін і концентрацію катехоламінів в нігростріарній системі.
26. Структури і патологія стріарного відділу екстрапірамідної системи, гіперкінетично-гіпотонічний синдром. Приклади захворювань.
27. Структури і патологія палідарного відділу екстрапірамідної системи, паркінсонізм. Приклади захворювань.
28. Нюховий аналізатор (I пара). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань.
29. Зоровий аналізатор (II пара). Провідні шляхи. Симптоми ураження на різних рівнях. Приклади захворювань.
30. Окорухові нерви (III, IV, VI пари). Анатомія, фізіологія. Симптоми ураження. Приклади захворювань. Рефлекторна дуга зіничного рефлексу.
31. Види офтальмоплегій: зовнішня, внутрішня, тотальна.
32. Трійчастий нерв (V пари). Анатомія, фізіологія, симптоми ураження. Клініка і лікування невралгії трійчастого нерва.
33. Анатомія і функції лицьового нерва (VII пара). Центральний і периферичний паралічі м'язів. Неврит лицьового нерва. Етіологія, клінічні ознаки ураження на різних рівнях, лікування.
34. Анатомія і функції слухового і вестибулярного нерва (VIII пара). Симптоми ураження. Приклади захворювань.
35. Анатомія і функції язикоглоткового, блукаючого, додаткового, під'язикового нервів (IX, X, XI, XII пари). Приклади захворювань.
36. Кортико-нуклеарний шлях. Бульбарний і псевдобульбарний паралічі. Диференційна діагностика. Приклади захворювань.
37. Альтернуючі синдроми: педункулярні (Вебера), понтинні (Мійяра-Гублера, Фовілля), бульбарні (Джексона, Валленберга-Захарченко).

- 38.Кора головного мозку, її цитоархітектоніка. Вчення про локалізацію функцій. Симптоми ураження кори головного мозку (приклади симптомів подразнення і випадання). Апраксії, агнозії.
- 39.Моторні і сенсорні представництва в корі. Поняття про функціональну асиметрію півкуль.
- 40.Синдроми ураження правої і лівої півкулі.
- 41.Симптоми ураження лобових часток головного мозку.
- 42.Симптоми ураження потиличної частки головного мозку.
- 43.Симптоми ураження скроневої частки головного мозку.
- 44.Симптоми ураження тім'яної частки головного мозку.
- 45.Порушення мови. Афазія (моторна, сенсорна, амнестична). Диференційна діагностика з дизартрією і мутизмом. Топічна діагностика, структури уражень.
- 46.Анатомія, фізіологія, симптоми ураження супрасегментарного відділу вегетативної нервової системи. Синдром вегетативні дистонії, гіпоталамічний синдром.
- 47.Анатомія, фізіологія, синдроми ураження сегментарного відділу вегетативної нервової системи. Ураження стовбура мозку, бічних рогів спинного мозку, гангліїв прикордонного стовбура, сплетінь, нервів.
- 48.Оболонки головного мозку. Менінгеальний синдром. Спинномозкова рідина, її циркуляція. Люмбальна пункція. Лабораторне дослідження ліквора.
- 49.Симптомокомплекс підвищення внутрічерепного тиску. Етіологія, патогенез. Приклади захворювань.
- 50.Параклінічні методи дослідження в неврології: РЕГ, Ехо-ЕГ, ЕЕГ, ЕМГ, оглядова і контрастна рентгенографія, ангіографія, термографія, ядерно-магнітна резонансна і комп'ютерна томографія мозку, ультразвукова доплерографія.
- 51.Кровопостачання головного мозку. Минущі порушення мозкового кровообігу. Етіологія, класифікація, діагностика, лікування, експертиза працездатності.
- 52.Класифікація порушень мозкового кровообігу. Дисциркуляторна енцефалопатія. Етіологія, фактори ризику, клініка, зміна РЕГ, показники гемокоагуляції, ліпідного спектра крові. Лікування, рецептури, фіз. методи.
- 53.Геморагічний інсульт. Етіологія, патогенез, класифікація. Клініка паренхіматозного і вентрикулярного крововиливу. Диференціальна діагностика. Лікування в гострому і відбудовному періодах. Експертиза працездатності.
- 54.Субарахноїдальний крововилив. Етіологія, клініка, диференціальна діагностика. Лабораторні дослідження, спинномозкова рідина, очне дно, Ехо-ег, ангіографія, гемокоагуляція. Лікування. Експертиза працездатності.
- 55.Ішемічний інсульт: тромбоз загальної і внутрішньої сонної артерії, середньої мозкової артерії. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, диференційна діагностика. Лікування в гострому і відновному

періодах. Експертиза працездатності хворих із судинною патологією головного мозку.

56. Ішемічний інсульт і емболія судин головного мозку. Етіологія, патогенез, диференційна діагностика. Параклінічні методи діагностики (показники системи гемостазу, РЕГ, Ехо-ег, спинномозкова рідина). Лікування, працевлаштування хворих із залишковими явищами інсульту.
57. Серозний лімфоцитарний хориоменінгіт і ентеровірусні менінгіти Коксакі. Етіологія, клініка, лікворна діагностика, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.
58. Туберкульозний менінгіт. Клініка, лікворна діагностика, особливості сучасного плин туберкульозного менінгіту. Лікування, рецептура.
59. Менінгококовий менінгіт. Клініка, діагностика, лікування, етіологія, ускладнення.
60. Нейросифіліс: ранній - генералізований сифілітичний менінгіт, пізній - спинна сухотка, прогресивний параліч. Клініка, діагностика, лікування - рецептура.
61. Нейросифіліс. Етіологія, клінічні форми. Спинна сухотка та прогресуючий параліч. Клініка, діагностика, лікування.
62. Епідемічний енцефаліт. Етіологія, патогенез, структури ураження. Клініка, клінічні форми, плин, лікування в гострому і хронічному періодах. Експертиза працездатності.
63. Кліщовий енцефаліт. Епідеміологія, структури ураження, клінічні форми, плин, Кожевніковська епілепсія, лікування і профілактика, експертиза працездатності.
64. Вторинні енцефаліти (грипозний, ревматичний, коровий), структури ураження, клініка, диференційна діагностика, лікування, експертиза працездатності.
65. Хвороба Лайма. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.
66. Інфекційна енцефалопатія – дисциркуляторно-дистрофічні зміни головного мозку без виражених вогнищевих уражень з переваженням в клініці астенічних проявів, вегетативної дистонії, інтракраніальної гіпертензії. Перебіг, діагностика, диференціальна діагностика, лікування, профілактика.
67. Поліомієліт. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клінічні форми, лікування в гострому і відновному періодах. Профілактика поліомієліту.
68. Ревматичні ураження нервової системи, класифікація, симптоматологія. Ревматичний енцефаліт (мала хорія) – структури ураження, клініка, лікування, рецептура, профілактика, експертиза працездатності.
69. Розсіяний склероз і гострий розсіяний енцефаломієліт. Етіологія, патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, диференціальна діагностика, лікування, рецептура, експертиза працездатності.
70. Бічний аміотрофічний склероз. Етіологія, патогенез,. Структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, прогноз.
71. НейроСНІД - клінічні форми, діагностика, профілактика.

- 72.Компресійні синдроми шийного та поперекового остеохондроза. Радиклопатії шийних корінців, синдром хребетної артерії і нерва, шийна мієлопатія, компресія корінців L5, S1, лікування, експертиза працездатності.
- 73.Рефлекторні неврологічні синдроми шийного та поперекового остеохондрозу. Етіологія, клініка. Скаленус-синдром, плечо-лопатковий періартроз, синдром “плече-кисть”, цервікаго, цервікалгія, цервікокраніалгія, цервікобрахіалгія, люмбаго, люмбалгія, люмбоішіалгія, лікування, рецептура, фіз. методи.
- 74.Попереково-крижовий радикуліт. Роль остеохондрозу, гриж міжхребцевих дисків у патогенезі захворювання. Клініка, рентгенологічні ознаки, плин, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
- 75.Невропатії стегнового, малогомілкового, великогомілкового нервів. Етіологія, клініка, лікування, фіз. методи, експертиза працездатності.
- 76.Неврит сідничного нерва. Етіологія, клініка, лікування, експертиза працездатності.
- 77.Невропатії променевого, ліктьового, серединного нервів, плечовий плексит. Тунельні синдроми. Етіологія, клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
- 78.Полінейропатії: інфекційно-алергічна (Гійєна-Барре), дифтерійна, миш'якова, свинцева, алкогольна, діабетична. Клініка, лікування в гострому і відновному періодах, рецептура, фіз. методи, трудова і лікарська експертиза.
- 79.Сирингомієлія. Етіологія, патоморфологія, структури ураження, клініка, лікування, рецептура, прогноз, експертиза працездатності.
- 80.Міастенія, міастенічний криз, холинергічний криз. Етіологія і патогенез, структури ураження, клініка, клінічні форми, лікування - рецептура, експертиза працездатності, прогноз.
- 81.Захворювання вегетативної нервової системи: ангіотрофонеvroзи, хвороба Рейно. Клініка, лікування, рецептура, фіз. методи, експертиза працездатності.
- 82.Захворювання вегетативної нервової ситеми: вегетативно-судинні пароксизми. Еритромелалгія. Хвороба Мен'єра. Ангіоневротичний набряк Квінке. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
- 83.Нейростоматологічні синдроми: синдроми ураження системи трійчастого та лицевого нервів, язикоглоткового, блукаючого, під'язикового нервів.
84. Глосодинія.
- 85.Вегетативні прозопалгії (синдроми Оппенгейма, Слюдлера, Чарліна, Фрей).
- 86.Хвороба Мелькерсона-Розенталя, синдром Шегрена, геміатрофія обличчя, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
- 87.Спадкові захворювання нервової системи: міопатії, міоплегія, міотонія, аміотрофія (спинальна та невральна), хвороба Коновалова-Вільсона, хвороба Паркінсона. Патоморфологія, клінічні особливості, види, діагностика, лікування.

88. Спадкові захворювання нервової системи: хвороба Коновалова-Вільсона, хвороба Паркінсона. Патоморфологія, клінічні особливості, види, діагностика, лікування.
89. Професійні захворювання нервової системи, і побутові нейроінтоксикації. Ураження нервової системи при дії фізичних факторів Вибрацьїна хвороба. Кесонна хвороба.
90. Радиаційні ураження нервової системи.
91. Екзогенні нейроінтоксикації. Клініка та лікування отруєння важкими металами та чадним газом.
92. Ураження нервової системи при аліментарних інтоксикаціях та харчових токсикоінфекціях. Етіологія, клініка, діагностика лікування, рецептура.
93. Основні неврологічні синдроми. Синдром підвищеного внутрішньочерепного тиску. Етіологія, клініка, діагностика лікування, рецептура.
94. Основні неврологічні синдроми. Порушення свідомості, Етіологія, клініка, діагностика лікування, рецептура.
95. Основні неврологічні синдроми. Головний біль: мігрень, головний біль м'язового напруження, пучковий головний біль. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, рецептура.
96. Основні неврологічні синдроми. Запаморочення. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, рецептура.

Перелік практичних навичок до ПМК та СПА:

1. Методика дослідження поверхневих рефлексів: шкірних (черевні, підошовні), зі слизових оболонок (кон'юнктивальний, глотковий, з м'якого піднебіння).
2. Методика дослідження глибоких рефлексів: сухожильних (згинально-розгинальні ліктюві, колінні, ахіллові) і периостальних (надбрівні, карпорадіальні).
3. Методика дослідження патологічних стопних (Бабинського, Опенгейма, Россолімо, Шефера, Бехтерева) і кистьових рефлексів (Россолімо).
4. Дослідження рефлексів орального автоматизму (субкортикальних): смоктальний, хоботковий, дистанс-оральний, долонний, підборідний.
5. Оцінка м'язової сили (по 5 бальній системі) і обсягу довільних рухів у кінцівках.
6. Методика виявлення ознак периферичного й центрального паралічу.
7. Методика виявлення фібрилярних посмикувань і атрофії м'язів.
8. Методика обстеження тону м'язів і визначення спастичної і пластичної м'язової гіпертонії.
9. Методика виявлення екстрапірамідних порушень (гіперкінетично-гіпотонічного й гіпокінетично-гіпертонічного синдромів).
10. Методика обстеження функцій мозочка. Перевірка координації рухів, тону м'язів, наявності ністагму.
11. Методика обстеження статичної атаксії.
12. Методика обстеження динамічної атаксії.
13. Методика дослідження поверхневої чутливості.

- 14.Методика дослідження глибокої чутливості й сенситивної атаксії.
- 15.Методика обстеження складних видів чутливості (стереогноз, почуття локалізації, дискримінації, двомірно-просторове відчуття).
- 16.Методика виявлення клінічних синдромів (типів) розладів чутливості (периферичний, сегментарний, провідниковий, спинальний, церебральний, корковий).
- 17.Методика обстеження болючих точок і ділянок (точки Ерба, Вале, паравертебральні, зони Захар'їна-Геда).
- 18.Методика обстеження симптомів натягування корінців, сідничного й стегнового нервів (Нері, Ласега, Дежеріна, Туріна, Вассермана, Мацкевича).
- 19.Методика обстеження функцій нюхового аналізатора.
- 20.Методика обстеження функцій зорового аналізатора (гострота, поля зору, сприйняття кольорів).
- 21.Дослідження порушень функцій окорухових нервів (птоз, косоокість, анізокорія, конвергенція) і симпатичної інервації ока (синдром Бернара-Горнера).
- 22.Методика обстеження трійчастого нерву (чутливість на обличчі, болючі точки, тригерні зони, надбрівний корнеальний, нижньощелепний рефлекс).
- 23.Методика обстеження лицьового нерва (функції м'язів, смакова чутливість).
- 24.Методика обстеження вестибуло-кохлеарного нерву. Виявлення слухових розладів (гіпер- гіпоакузія, проби Рине-Вебера).
- 25.Методика дослідження вестибулярних порушень (ністагм, координація рухів), вестибулярної атаксії.
- 26.Методика виявлення бульбарних і псевдобульбарних розладів (рефлекси глотковий, з м'якого піднебіння, артикуляція мови, рефлекси орального автоматизму).
- 27.Методика визначення афазій (моторна, сенсорна, амнестична).
- 28.Методика виявлення апраксії (моторна, ідеаторна, конструктивна).
- 29.Методика виявлення агнозій (зорова, слухова, астереогноз, анозогнозія).
- 30.Методика обстеження вегетативної нервової системи. Дослідження вегетативного тону, вегетативної реактивності (дермографізм, проба Ашнера-Даньїні, орто-кліностатична).
- 31.Методика дослідження менінгеальних симптомів (Керніга, Брудзинського, ригідності потиличних м'язів).
- 32.Методика проведення люмбальної пункції.
- 33.Оцінка краніограм (ознаки лікворної гіпертензії, розміри турецького сідла).
- 34.Оцінка спондилограм шийного й поперекового відділів хребта.
- 35.Оцінка енцефалограм (характеристика основних ритмів, вогнищевих змін ЕЕГ, пароксизмальної епіактивності).
- 36.Оцінка реоенцефалограм (тонус і кровонаповнення судин, венозний відтік).
- 37.Оцінка даних електроміографії й електродіагностики.
- 38.Оцінка даних ехоенцефалоскопії (зсув серединних структур, ознаки гідроцефалії).

Форма підсумкового контролю успішності навчання – ПМК, СПА.

Підсумковий модульний контроль здійснюється по завершенню вивчення всіх тем модуля на останньому контрольному занятті з модуля.

Студенти, які під час навчання мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання ПМК та СПА і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку відповідно до таблиці.

Критерії відповідності середнього балу поточної успішності результатам складання ПМК та СПА

Середній бал поточної успішності	Відповідність балам за ПМК	Відповідність балам за СПА	Традиційна оцінка
4,5	69	164	4
4,6	70	167	
4,7	71	170	5
4,8	73	180	
4,9	77	190	
5,0	80	200	

До підсумкового контролю допускаються студенти, які виконали всі види робіт, передбачені навчальною програмою, та при вивченні модуля набрали кількість балів, не меншу за мінімальну. Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності для всіх модулів **складає 72 бала**.

Система поточного та підсумкового контролю.

Критерії оцінювання знань студентів:

– «відмінно» – студент володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, так і тестового контролю. Добре орієнтується в предметній термінології. Чітко формулює відповіді на поставлені запитання. Практична робота виконується в повному обсязі.

– «добре» – студент володіє знаннями в обсязі не менш ніж 75 – 89%, допускає несуттєві помилки, які виправляє, відповідаючи на запитання. Під час виконання тестових завдань відповідає на 75% питань. Практична робота виконана в повному обсязі, допускаються незначні помилки.

– «задовільно» – студент володіє знаннями по темі в обсязі не менше 60 – 74%, під час тестування відповідає не менш ніж на 60% запитань. Відповіді недостатньо точні, навідні запитання їх не відкореговують. Не в повному обсязі виконано практичну роботу.

– «незадовільно» – студент не засвоїв необхідний мінімум знань з теми заняття та тестування в межах 59%. Нездатний відповідати на навідні запитання, оперує неточними формулюваннями. Завдання тестового контролю виконані менш ніж на 59%. Практичними навичками не володіє.

Конвертація оцінки за традиційною 4-бальною шкалою у багатобальну (максимум 120 балів) проводиться лише після поточного заняття, яке передуює підсумковому модульному контролю.

Відповідність середнього балу поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою сумарній оцінці поточної успішності за модуль

Середній бал поточної успішності за традиційною 4-бальною шкалою	Бали за поточну успішність після конвертації середнього балу
2,00	0
2,05	49
2,10	50
2,15	52
2,20	53
2,25	54
2,30	55
2,35	56
2,40	58
2,45	59
2,50	60
2,55	61
2,60	62
2,65	64
2,70	65
2,75	66
2,80	67
2,85	69
2,90	70
2,95	71
3,00	72
3,05	73
3,10	74
3,15	75
3,20	77
3,25	78
3,30	79
3,35	80
3,40	82
3,45	83
3,50	84
3,55	85
3,60	86
3,65	87
3,70	89
3,75	90

3,80	92
3,85	93
3,90	94
3,95	95
4,00	96
4,05	97
4,10	98
4,15	99
4,20	101
4,25	102
4,30	103
4,35	104
4,40	106
4,45	107
4,50	108
4,55	109
4,60	110
4,65	111
4,70	113
4,75	114
4,80	115
4,85	116
4,90	118
4,95	119
5,00	120

Форма проведення підсумкового модульного контролю 1 є стандартизованою і включає перевірку практичних навичок (4 питання по 5 балів), рішення задач (5 задач по 6 балів) та усну відповідь (3 питання по 10 балів).

Форма проведення останнього підсумкового заняття для допуску до СПА включає контроль теоретичної (рішення тестових завдань «Крок-2») і практичної підготовки (вміння досліджувати та інтерпретувати неврологічний статус, аналізувати дані параклінічних методів дослідження та призначати лікування).

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю дорівнює 80.

Підсумковий модульний контроль вважається зарахованим, якщо студент набрав не менше 50 балів.

Після складання підсумкового модульного контролю розраховується загальна кількість балів за модуль:

- а) сума балів поточної успішності;
 б) бали підсумкового модульного контролю.
 Максимальна кількість балів за модуль складає **200 балів**.

Семестрова підсумкова атестація.

До складання семестрової підсумкової атестації допускаються студенти, що виконали всі вимоги навчального плану і мають в індивідуальному навчальному плані (заліковій книжці) відмітку про допуск до складання іспитів.

Останній ПМК (ПМК 2) з навчальної дисципліни є іспитом. Студенти, які під час навчання мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0 звільняються від складання СПА (за згодою) і автоматично отримують підсумкову оцінку.

Екзаменаційний білет складається з 2 теоретичних запитань (з топічної та спеціальної неврології) та клінічної задачі. Студент отримує 5 оцінок: за 1 запитання, за 2 запитання та 3 оцінки при вирішенні клінічної задачі (встановлення топічного діагнозу, клінічного діагнозу, призначення лікування у вигляді рецепта).

Критерії відповідності середнього балу результатів складання СПА до балів за ПМК та СПА і загальної традиційної оцінки за СПА

Середня з традиційних оцінок, отриманих за кожне питання з екзаменаційного білету за СПА	Відповідність балам ЄКТС за ПМК	Бали ЄКТС за СПА	Загальна оцінка за СПА
2,0	10	82	2
2,1	20	92	
2,2	25	97	
2,3	30	102	
2,4	35	107	
2,5	40	110	
2,6	45	117	
2,7	50	122	3
2,8	51	123	
2,9	52	124	
3,0	53	126	
3,1	54	128	
3,2	55	130	
3,3	56	132	
3,4	57	134	
3,5	58	136	
3,6	59	138	
3,7	61	140	
3,8	62	143	

3,9	63	146	4
4,0	64	149	
4,1	65	152	
4,2	66	155	
4,3	67	158	
4,4	68	161	
4,5	69	164	
4,6	70	167	5
4,7	71	170	
4,8	73	180	
4,9	77	190	
5,0	80	200	

Максимальна кількість балів за СПА складає 200 балів.

Іспит приймають екзаменатори, яки затверджені наказом ректора.

Оцінка з дисципліни виставляється кафедрою за традиційною (національною) 4-бальною шкалою на підставі середньої кількості балів за всі модулі, що передбачені програмою дисципліни.

Оцінка за іспит відповідає шкалі:

Оцінка «5» – 80-71 бал;

Оцінка «4» – 70-61 бал;

Оцінка «3» – 60-50 балів;

Оцінка «2» – менше 50 балів.

Заключна оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані всі модулі з дисципліни.

Методи навчання.

1. Методи, що забезпечують сприймання і засвоєння знань студентами (лекції, самостійна робота, інструктаж, консультація);
2. Методи застосування знань і набуття й закріплення умінь і навичок (практичні заняття, контрольні завдання, робота в клініці);
3. Методи перевірки й оцінювання знань, умінь і навичок;
4. Методи заохочення і покарання.

Теми лекційного курсу розкривають проблемні питання відповідних розділів неврології.

Практичні заняття передбачають:

- 1) дослідження студентами неврологічного статусу здорової людини;
- 2) дослідження студентами статусу при різних захворюваннях нервової системи; виявлення симптомів і синдромів;
- 3) постанову топічного і клінічного діагнозу; проведення диференційного діагнозу;
- 4) призначення сучасного лікування неврологічних хворих;
- 5) вирішення ситуаційних задач, задач по типу ліцензійного іспиту «Крок-2».

Рекомендується студентам на практичних заняттях коротко записувати теоретичні матеріал, дані про перебіг неврологічного захворювання у даного хворого.

Методи контролю:

- усний контроль;
- письмовий контроль;
- тестовий контроль;
- програмований контроль;
- практична перевірка;
- самоконтроль та самооцінка.

Методичне забезпечення

1. Плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів.
2. Методичні розробки лекцій.
3. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів під час підготовки до практичного заняття та на занятті.
4. Методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів.
5. Мультимедійні презентації.
6. Пакети клінічних задач, набори з результатами параклінічних досліджень.
7. Тестові та контрольні завдання до практичних занять.
8. Питання та завдання до контролю засвоєння розділів.
9. Перелік питань до іспиту, завдання для перевірки практичних навичок під час іспиту.

Рекомендована література

Базова

1. Григорова І.А. Неврологія: національний підручник / [за ред. проф. І.А.Григорової, проф. Л.І.Соколової]. – Київ : «Медицина», 2015. – 640с. – (ISBN 978-617-505-300-3).
2. Методи обстеження неврологічного хворого: Навч. посіб. для мед. ВНЗ III—IV р.а. Рекомендовано ВР НМУ ім. О.О. Богомольця / За ред. Л.І. Соколової, Т.І. Ілляш. — К., 2015. — 144 с.
3. Грицай Н.М., Кобзиста Н.О. Нейростоматологія: Навч. пос. для студ. вищих мед. закладів освіти III-IV рівнів акред.- К: Здоров'я, 2001.
4. Гусев Е.Н. Нервные болезни: Учебник.- М.: Медицина.- 1988.- 638 с.
5. Невропатологія : підручник для студентів, лікарів-інтернів ВМНЗ III-IV рівнів / Володимир Миколайович Шевага, Анжела Володимирівна Паснок, Бажена Володимирівна Задорожна - К. : Медицина, 2009. - 655 с.
6. Нервові хвороби: підручник для студ. вищ. мед. навч. закладів III-IV рівнів акредитації/ відпов. ред. Е.Г. Дубенко, С.М. Віничук ; С.М. Віничук, Е.Г. Дубенко, Е.Л. Мачерет та ін. - К. : Здоров'я, 2001. - 696 с.

7. Нервові хвороби: підручник для студ. мед. вузів : пер. з рос. / за ред. О.А. Яроша ; О.А. Ярош, І.Ф. Криворучко, З.М. Драчова та ін. - К. : Вища школа, 1993. - 487 с.
8. Скоромец А.А. Топическая диагностика заболеваний нервной системы. – М.:Медпресс. – 1998. – 304с.
9. А.А.Скоромец, А. П. Скоромец, Т. А. Скоромец. Нервные болезни: учебное пособие [для студентов мед. вузов] /М.: МЕДпресс-информ, 2005. - 543 с.: ил. - Словарь терминов: с. 519-536.- Алф. указ.: с. 537-543.
10. Скоромец А.А. Нервные болезни : учебное пособие для студентов мед. вузов / - М. : МЕДпресс-информ, 2008. - 551 с.
11. С.М. Віничук, Т.І. Ілляш, О.А. Молодицька та ін. Неврологія: підручник для ВМНЗ ІV рівня. – Л.: Здоров'я, 2008. – 659 с.
12. Н.П. Яворська; під ред. В.М. Шеваги. Посібник з топичної діагностики в неврології / . - Львів: Львів. нац. мед. ун-т, 2011. - 248 с.: ил, вкл. л. - Бібліогр.: с. 247-248.
13. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы : краткое руководство / - М. : МЕДпресс-информ, 2012. - 261 с.
14. Триумфов А.В. Топическая диагностика заболеваний нервной системы.- М., 2001.-304 с.
15. Х.Г. Ходос. Нервные болезни : руководство для врачей / - М. : МИА, 2002. - 511 с.

Допоміжна

1. Віничук С.М. Нервові хвороби : підручник / [за ред. проф. С.М.Віничука, проф. Є.Г.Дубенка]. – К : «Здоров'я», 2001. – 696с.
2. Голубев В.Л. Вегетативные расстройства / В.Л. Голубев, А.М. Вейн, Т.Г. Вознесенская, Воробьева О.В.. - МИА, 2010.- 640с.
3. Гусев Е.И. Неврология : национальное руководство / Краткое издание. ГЭОТАР-Медиа, 2014.- 688с.
4. Левин О.С. Основные лекарственные средства, применяемые в неврологии / О.С. Левин. - МЕДпресс-информ, 2014.-368 с.
5. Мерхольц Я. Ранняя реабилитация после инсульта / Я. Мерхольц. - МЕДпресс-информ, 2014.-248 с.

6. Никифоров А.С., Гусев Е.И. Частная неврология :учебное пособие для послевузовского образования / А.С. Никифоров, Е.И. Гусев. - М. : ГЭОТАР-Медиа, 2013.
7. Томас Р., Броун. Эпилепсия: клиническое руководство / Р. Томас, Броун. - БИНОМ, 2014.-280с.
8. Шевага В.М. Неврологія : підручник / [за ред. проф. В.М.Шевага, проф. А.В.Паєнок]. – Київ : «Медицина», 2009. – 656с.
9. Шток В. Н. Справочник по формулированию клинического диагноза болезней нервной системы / В.Н. Шток -Медицинское информационное агентство (МИА), 2013.-504с.
10. Віничук С.М., Прокопів М.М. Гострий ішемічний інсульт. – Київ: Наукова думка. – 2006. – 286с.
11. Віничук С. М. Судинні захворювання нервової системи / Нац. мед. ун-т . - К.: Наукова думка, 1999. - 250 с.: вкл. л. - Бібліогр.: с. 239-246.
12. Виберс Д., Фейгин В., Браун Р., Инсульт (Клиническое руководство), пер. с англ., 2-е изд., Бином, 2005. – 607с.
13. Ганеев К.Г. Клинические методы обследования нервной системы у детей первого года жизни : учебное пособие / К.Г. Ганеев, С.А. Чекалова - Нижний Новгород : НГМА, 2007. - 40 с.
14. Головокружение: диагностика и лечение, распространенные диагностические ошибки : учебное пособие [для системы вузов. и послевузов. проф. образования] / Владимир Анатольевич Парфенов, Максим Валерьевич Замерград, Олег Анатольевич Мельников - М. : МИА, 2009. - 149 с.
15. Догляд за хворими у неврологічному стаціонарі / Віктор Олександрович Дельва, Іван Шимонович Весельський - К. : Здоров'я, 1986. - 88 с.
16. Карлов В.А. Терапия нервных болезней – М.: Медицина. – 1996. – 653с
17. Карлов В.А. Эпилепсия – М.: Медицина. – 1990. - 335 с.
18. Коструба Н.Н., Литвиненко Н.В. Черепно-мозговые нервы и симптомы их поражения: учебное пособие для студентов. УМСА.-Полтава, 2007.-94 с.
19. Краткий справочник врача-невролога / Александр Анисимович Скоромец, В.П. Берснев, С.А. Громов и др.; под ред. А.А. Скоромца - СПб. : SOTIS, 2002. - 352 с.

20. Неврологія (структура, цілі, зміст дисципліни, принципи оцінювання, контрольні питання) : довідник для студента з вивчення дисципліни / уклад.: Наталія Миколаївна Грицай, Вікторія Анатоліївна Пінчук - Полтава, 2009. - 13 с.
21. Неврология, под ред. Д.Р.Штульмана, О.С. Левина, 4-е изд. – М.:Медпресс-информ. – 2005. – 944 с.
22. Неотложная неврология: руководство для врачей и студентов медицинских вузов / Владимир Дмитриевич Трошин - М. : МИА, 2006. - 590 с.
23. Никифоров А.С. Нервные болезни : учебное пособие для студ., обучающ. по спец. 06010165 - Лечебное дело, 06010365 - Педиатрия / Анатолий Сергеевич Никифоров - М. : МИА, 2010. - 828 с.
24. Никифоров А.С., Коновалов А.Н., Гусев Е.И. Клиническая неврология – М.:Медицина. – 2002. – т.1-690 с., т.2 -777 с.
25. Н. М. Грицай, Н. В. Литвиненко, Ю. О. Фисун. Неврологічні захворювання у практиці сімейного лікаря: навчальний посібник для сімейних лікарів, лікарів-інтернів, студ. вищ. мед. закладів освіти III- IV рівня акредитації / МОЗУ, ЦМК, УМСА. - Полтава: РВВ УИСА, 2002 (Гротеск). - 200 с. - Бібліогр.: с. 200.
26. Н. М. Грицай, О.В. Саник. Допоміжні методи діагностики в неврології і нейрохірургії: посібник для студ., інтернів, магістрів та лікарів-неврологів / МОЗУ, ЦМК, УМСА. - Полтава, 1999. - 118 с.: іл. - Бібліогр.: с. 115-116.
27. Н. М. Грицай, О. В. Саник. Принципи формулювання неврологічного діагнозу згідно з МКХ-Х: навчальний посібник [для студентів та лікарів-інтернів вищих медичних закладів освіти III-IV рівнів акредитації] /МОЗУ, ЦМК, УМСА. - Полтава: РВВ УМСА, 2000. - 104 с. - Бібліогр.: с. 100-102.
28. Прогноз розвитку професійних захворювань нервової системи верхнього плечового поясу та рук (ВСП, вібраційна хвороба, шийна радікулопатія) в умовах гірничорудного виробництва : (методичні рекомендації) / уклад.: Г.Б. Дворніченко, А.Б. Яценко, П.С. Базовкін, М.В. Лазарєв - К., 2008. - 14 с.
29. Пропедевтика нервных болезней: Ситуационные задачи и тесты: учебное пособие для студ. мед. вузов / под ред. Н.Н. Яхно, В.А. Парфенова ; Николай Николаевич Яхно, И.В. Дамулин, Владимир Анатольевич Парфенов и др. - М. : МИА, 2009. - 172 с.

30. Р.Д. Герасимчук, В.А. Гриб. Спосіб лікування діабетичної дистальної симетричної поліневропатії у хворих на цукровий діабет 2 типу: методичні рекомендації/Івано-Франків. нац. мед. ун-т; МОЗ України, УЦНМІПЛР. - К., 2011 (Івано-Франків. НМУ). - 29 с.: ил. - Бібліогр.: с. 27-29.
31. Рентендіагностика, під ред. В.І.Мілька. – Вінниця:Нова книга. – 2005. – 345с.
32. Скоромец А.А., Скоромец А.П.,Скоромец Т.А., Тиссен Т.П. Спинальная ангионеврология. – М.:Медпресс-информ. – 2003. – 607с.
33. Спосіб лікування діабетичної дистальної симетричної поліневропатії у хворих на цукровий діабет 2 типу : методичні рекомендації / укл.: Р.Д. Герасимчук, В.А. Гриб : установа-розробник : Івано-Франків. нац. мед. ун-т - К., 2011. - 29 с.
34. Судинні захворювання нервової системи / Степан Мілентійович Віничук - К. : Наукова думка, 1999. - 250 с.
35. Топический диагноз в неврологии. анатомия. Физиология. Клиника / Петер Дуус; Под науч. ред. Л. Лихтермана; Пер. А. Беловой и др. - М. : Вазар-Ферро, 1995. - 381 с.
36. Т.Ю. Проскуріна та ін. Діагностика невротичних розладів у підлітків: (методичні рекомендації)/установа-розробник: Ін-т охорони здоров'я дітей та підлітків; АМНУ, МОЗ, УЦНМІПЛР. - Київ, 2006. - 30 с. - Бібліогр.: 3 с. обкл.
37. Т.Ю. Проскуріна та ін. Діагностика невротичних розладів у підлітків: (методичні рекомендації)/установа-розробник: Ін-т охорони здоров'я дітей та підлітків; АМНУ, МОЗ, УЦНМІПЛР. - Київ, 2006. - 30 с. - Бібліогр.: 3 с. обкл.
38. Ульрих Э.В., Мушкин А.Ю. Вертебрология в терминах, цифрах, рисунках. –Спб.:Элби-СПб – 2004. – 175с.
39. Федин А.П. Избранные вопросы базисной интенсивной терапии нарушенной мозговой кровообращения : методические указания / Анатолий Иванович Федин, Софья Алексеевна Румянцева - М. : Интермедика, 2002. - 256 с.
40. Ю.А. Ширшов, Ю.М. Вишнякова, В.М. Пархоменко, Ф.Ю. Белозерцев. Неврология детского возраста: практикум : учебное пособие для студ., обучающ. по спец. 040200-педиатрия / Ростов н/Д: Феникс, 2006. - 158 с.: ил. - (Медицина для вас). - Библиогр.: с. 156.

Інформаційні ресурси

1. www.biblumsa.blogspot.com
2. www.vertigo.ru
3. Rehabilitat.h12.ru
4. <http://www.mif-ua.com/archive/mezhdunarodnyij-nevrologicheskij-zhurnal/numbers>
5. <http://neuronews.com.ua>
6. www.med.harvard.edu/AANLIB/home.html
7. www.brighamrad.harvard.edu/education/online/BrainSPECT
8. <http://www.nlm.nih.gov/>
9. <http://www.neurology.ua/>
10. <http://www.nsi.ua/>
11. <http://www.neuronet.ua/>
12. <http://www.stroke-center.gd/>
13. <http://www.veinclinic.ru/>
14. http://www.ensinfo.org/join_the_ens/index.html
15. <http://www.efns.org/>
16. <http://www.ninds.nih.gov/>
17. <http://www.aan.com/>
18. <http://www.ccns.org/>
19. <http://neuronet.cochrane.org/>
20. <http://www.nabi.ru/>
21. <http://neurology.com.ua/>
22. <http://www.neurosite.org/>
23. [www.osdm.org 1](http://www.osdm.org)
24. <http://www.nmss.org/>
25. www.waisman.wisc.edu/child-neuro/

Розробник

к.мед.н., доцент

Пінчук В.А.

Зав.кафедри

д.мед.н., професор

Дельва М.Ю.